

suplement educatiu de la revista de lletres *L'illa*

txt

primavera

2012

núm. 16

Com fer un pla lector de centre

txt

suplement
educatiu de
la revista
de lletres *L'illa*

materials educatius
per a l'escola valenciana
bromera.txt

TXT és una publicació d'Edicions Bromera coordinada per Josep Antoni Fluixà

Consell de redacció: Marta Estrelles, Maria Villalba, Carol Borràs i Sandra Capsir

Consell assessor: Alfred Aranda, Bernat Bataller, Vicent Borràs, Joan Carles Girbés i Josep Gregori

Col·laboradors: Josep M. Baldaquí, Maria Viu, Almudena Francés, Carlos Anaya, M. Dolors Pellicer, Tudi Torró, Beatriu Tortosa i Ade Cabo

Correcció lingüística, maquetació i arxiu gràfic: Edicions Bromera

Disseny gràfic: Enric Solbes

Fotografia: Alfred Aranda, Ricardo Carrillo i Arxiu Bromera

Redacció i administració: Apartat de correus 147, 46600 Alzira (Ribera Alta), telèfon 962 402 254

Adreça a Internet: www.bromera.com/txt

Correu electrònic: txt@bromera.com

Impressió: ??????????

Tirada: ?????????? exemplars

ISSN: 1887-3979 / **DL:** V-635-2007

TXT no s'identifica necessàriament amb els articles dels seus col·laboradors, ni els torna els originals no sol·licitats, ni hi manté correspondència.

TXT autoritza la reproducció dels seus articles si se'n fa esment de la procedència.

Editorial

Que la lectura era i és important per a la formació integral de les persones, ho sabíem ja des de fa molt. De fet, el professorat sempre havia sigut capdavanter en aquesta aposta i els bons mestres, que tots hem tingut, tenien ben clar que un dels objectius principals de l'acció educativa era fer-nos lectors competents, és a dir, aconseguir que fórem capaços de comprendre i d'interpretar un text per a fer les nostres deduccions i interferir en els nostres coneixements. Als qui ja som persones adultes, no ens serà difícil, si hem tingut la sort de ser lectors, recordar el mestre o la mestra que ens inculcà l'amor per la lectura, que ens obrí la porta a una bona selecció de llibres i que ens transmeté l'amor per la lectura.

Per tant, no ens ha d'estranyar gens que, molts anys després, els qui van optar per seguir la senda d'aquells vells mestres, tingueren, en la seua pràctica docent, l'estímul de la lectura com una de les finalitats bàsiques del seu treball. I gràcies a això, l'escola actual en general, posterior al període històric no democràtic, ha avançat fent un ensenyament de qualitat adequat a les necessitats de l'alumnat, i l'escola valenciana, en particular, ha possibilitat un aprenentatge arrelat a l'entorn i el desenvolupament d'una literatura infantil i juvenil en valencià sense comparació amb cap altra època històrica.

I tot això ha sigut possible perquè el professorat, sense cap ordre administrativa, assumí la responsabilitat que honora tot bon docent i posà sempre en pràctica accions per fomentar la lectura. En aquest sentit, han sigut sempre exemplars i dignes de remarcar les nombroses experiències de foment

lector que s'han fet al llarg dels anys en molts centres educatius. Però, com és lògic, sempre es pot millorar i tots tenim l'obligació de fer-ho. Per això, ha sigut una decisió encertada la presa per l'administració educativa valenciana amb la publicació de l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, sobre l'elaboració de plans de foment lector de centre, perquè permet introduir un element de racionalització i d'ordre en el treball fet i que, si es fa bé, ens aportarà resultats positius.

Però l'administració haurà de tenir en compte també que no pot abandonar els centres a una elaboració autònoma i aïllada d'aquests plans. Si realment pretén afavorir l'hàbit de llegir dels ciutadans valencians, s'haurà d'implantar amb una formació del professorat correctament planificada i més útil, haurà d'incrementar el suport econòmic i haurà de reclamar a l'administració general autonòmica l'elaboració d'un autèntic pla de foment lector per a tota la població valenciana.

Flaixos

Col·laboració entre Bromera i Escola Valenciana

Edicions Bromera i Escola Valenciana han renovat el conveni mitjançant el qual l'editorial es compromet a fer una aportació a l'entitat cívica a partir de la venda dels llibres de text, i Escola Valenciana certifica amb el seu logotip que són uns materials educatius de qualitat d'acord amb els valors i objectius que defén i promou la federació. Aquests materials didàctics formen part dels projectes Far i Aventura de Primària en les àrees de Llengua, Matemàtiques, Coneixement del medi i Música i dels projectes Enllaç, Més Pràctic i Ona de Secundària, en l'àrea de Llengua. Amb el nou acord es confirma el compromís de Bromera amb Escola Valenciana, amb la qual ja ha desenvolupat nombrosos projectes.

La lectura, clau per a combatre el fracàs escolar

El govern de Catalunya ha posat en marxa el Pla Nacional de Lectura 2011-2015 per a reduir el fracàs escolar potenciant la lectura sistemàtica durant tota l'escolaritat. Així, s'estableix, encara que no d'una manera obligatòria, que l'alumnat de Primària llija almenys 25 llibres a l'any, i els de Secundària, 30. Per a dur-ho a terme, es recomana afegir, a la mitja hora de lectura diària obligatòria que actualment es fa a les escoles de Primària, entre 10 i 20 minuts més de lectura a casa, i que els mestres tutors facen un

seguiment periòdic dels hàbits de lectura de l'alumnat. El projecte vol establir també col·laboracions entre els centres per a poder compartir estratègies i bones pràctiques.

Xarxa de docents a Twitter

La xarxa valenciana de docents Un Entre Tants, que aplega més de 500 mestres i professors del nostre territori, ha impulsat una iniciativa per tal de reunir en Twitter els ensenyants que desenvolupen la seua tasca en la nostra llengua. L'objectiu de la proposta d'aquesta xarxa cooperativa d'experiències TIC per a l'ensenyament en valencià és crear una veritable xarxa d'informació i contacte directe per tal de compartir informació i recursos relati-

onats amb l'ensenyament i la llengua. Trobareu més informació sobre aquesta iniciativa i altres de gestionades per aquesta associació en el seu web (<http://1entretants.ning.com/>).

Voluntariat per la lectura

Uns 250 voluntaris estan ajudant a millorar la comprensió lectora dels xiquets de deu escoles de Catalunya mitjançant un programa pilot que impulsen conjuntament «la Caixa», el Departament d'Ensenyament i la Fundació Jaume Bofill. El programa Lecxit pretén revertir les dades de l'informe PISA, les quals assenyalen que al nostre país no hi ha estudiants amb un nivell de comprensió lectora elevat i que hi ha un índex de lectura baix entre els xiquets entre 10 i 13 anys. La iniciativa mobilitzarà durant tres anys uns 2.000 voluntaris que ajudaran uns 1.700 alumnes a llegir mitjançant atencions individuals.

EDUC@WEBS

Fundació Bromera per al
Foment de la Lectura

www.fundaciobromera.org

La Fundació Bromera renova el web i us proposa un aparador de recursos ben complet. El nou portal permet no sols conèixer les iniciatives de la Fundació, sinó també accedir als recursos i les activitats que l'entitat organitza al llarg de l'any.

La comprensió lectora: nous reptes i respostes noves

Josep M. Baldaquí

La comprensió lectora és una competència complexa que s'adapta als canvis culturals i tecnològics. La transformació del sistema educatiu valencià en un sistema plurilingüe implica canvis en l'aprenentatge de la lectura.

Les avaluacions de competències mostren els dèficits lectors dels estudiants valencians. Aquests dèficits, i la necessitat de respondre a les noves necessitats, justifiquen la posada en marxa de plans de foment de la lectura que hauran de ser un element dinamitzador de la innovació docent.

Llegir és una tasca complexa, i el camí que els aprenents han de seguir per a disposar d'un repertori ampli i diversificat d'estratègies de lectura i saber quan i com utilitzar-les no és curt. Per això, es diu que aprendre a llegir és un procés que dura tota la vida, que no acaba mai, i és ben cert, perquè els canvis culturals i de la tecnologia de l'escriptura afecten l'aprenentatge lector.

En tenim un exemple en la lectura en línia. Llegir en la xarxa demana unes estratègies bastant diferents del procés tradicional de lectura. En conseqüència, l'aprenentatge de la lectura en l'actualitat ha de ser diferent, ja que la lectura en línia té uns components (hipertextualitat, multimodalitat, gèneres textuais nous, plurilingüisme i multiculturalitat...) que demanen noves estratègies i destreses de comprensió lectora.

L'evolució del sistema educatiu valencià des del bilingüisme cap al plurilingüisme també demana canvis en l'adquisició i la pràctica de les competències lectores, ja que els nostres estudiants hauran d'aprendre a gestionar d'una manera dinàmica les estratègies lectores en diverses llengües alhora.

Però el punt de partida per a l'adquisició d'aquestes noves competències és feble: les avaluacions, tant les del programa PISA com les avaluacions diagnòstiques del MEC, mos-

tren que el nivell de competència lectora dels joves valencians és preocupant. Aquests dèficits justifiquen la promulgació d'un document legal específic, l'Ordre 44/2011, que té com a objectiu el foment de la lectura en els centres educatius valencians.

L'Ordre 44/2011 desplega el marc administratiu per a la posada en marxa en cada centre educatiu d'un pla de foment de la lectura integrat en el Projecte Educatiu del Centre i en les programacions generals que cada any organitzen la vida escolar. Si bé les línies generals del pla són adequades, el nivell de concreció més enllà dels aspectes purament formals és mínim i, per això, es corre el perill que siga un altre document administratiu que s'elabora i s'arxiva sense que arribe a tenir una transcendència real en la vida escolar.

L'alternativa ha de ser una altra: aquesta ordre és una oportunitat perquè els ensenyants prenguem consciència de la necessitat de treballar d'una manera col·laborativa per millorar els hàbits de llegir, i hauria de ser el factor dinamitzador per a la formació de grups de treball que investiguen i posen en marxa projectes d'innovació docent per a la millora de la lectura, i perquè el foment dels hàbits de llegir esdevinga un element central de la cultura educativa de tots els centres docents valencians.

* Professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant

Llegir és comprendre i sense comprensió no hi ha aprenentatge. Per a molts estudiants els problemes de comprensió lectora són l'origen de les seues dificultats acadèmiques. En un sistema educatiu com el nostre, en què els textos escrits són un vehicle fonamental de transmissió, adquisició i construcció dels aprenentatges, l'expressió «dificultat en la lectura» és, en la pràctica, sinònima de «fracàs escolar».

Aquesta ordre és una oportunitat perquè els ensenyants prenguem consciència de la necessitat de treballar d'una manera col·laborativa per millorar els hàbits de llegir

Ja tenim el pla de foment lector! I ara què fem?

Josep Antoni Fluixà

D'experiència, almenys, no ens en falta! El professorat hi està més que habituat. Cada any, si més no, toca redactar un pla diferent: quan no és de convivència, és d'integració, d'atenció a la diversitat o de transició; quan no és d'evacuació, és de millora, o de qualitat o de qualsevol altre aspecte. Temàtiques sempre igualment necessàries per al bon funcionament dels centres, però que, en ser presentades per l'administració com un document que s'ha d'elaborar, són vistes com una càrrega burocràtica.

I no obstant això, el professorat –sobretot pel que fa als plans que considera més útils per a l'acció docent– s'implica en el treball ordenat i tracta de fer-lo de la millor manera que sap. I molt sovint ho fa sense el suport i l'assessorament necessaris, perquè, com és lògic, no sempre s'és especialista en la temàtica que s'ha d'abordar. Per tant, procura informar-se, col·laborar i compartir amb gent d'altres centres o bé recórrer a l'ajuda d'algun expert. El cas és que, a la fi, s'aconsegueix redactar el document sol·licitat i tot el món respira i descansa. Tal com s'ha fet enguany, per exemple, amb l'Ordre 44/2011,

Activitats que es poden treballar al centre són la celebració del Dia del Llibre, lectures adequades per a tractar la igualtat de gènere en la celebració del Dia de la Dona, la participació del centre en l'oferta teatral de l'entorn, la visita a la biblioteca pública, la participació de l'alumnat en els concursos literaris...

de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana que regulava l'elaboració dels plans lectors de centre i per a la qual Edicions Bromera oferí una proposta model que em vaig encarregar de fer –la qual es pot descarregar gratuïtament des de l'adreça www.bromera.com/pla-lector– i per a la qual també ha publicat recentment el llibre *La lectura al centre* de Gemma Lluch que caldrà consultar, sens dubte, per a l'aplicació als centres de les accions que afavoreixen l'adquisició de l'hàbit de llegir.

Seleccionar el pla anual

Però amb la redacció encara no ho tenim tot fet. Com és lògic, és aleshores quan comença realment el treball més interessant. La posada en pràctica de les accions i de les activitats relacionades en el pla escrit perquè, si no ho fem, difícilment aconseguirem els objectius marcats. En aquest sentit, si hem optat per un pla de foment lector de centre general i vàlid per a més d'un curs escolar, com el que Edicions Bromera oferí, la prime-

Del ventall de les accions relacionades en el pla, hem de seleccionar les que podem fer en cada curs escolar perquè, evidentment, si no mesurem bé les nostres possibilitats i intentem fer-ho tot, no aconseguirem res.

ra decisió que hem de prendre és seleccionar, de tot el ventall de les accions relacionades en el pla, les que volem i podem fer en cada curs escolar.

Perquè, evidentment, si no mesurem bé les nostres possibilitats i intentem fer-ho tot, no aconseguirem res, perquè, entre altres coses, ens frustrarem. Per tant, triarem quines accions i activitats estem disposats a fer cada any, per exemple, destinades a la formació del professorat, perquè no sempre podrem fer un curs de formació en centres sobre tècniques i estratègies d'animació a la lectura o sobre l'oferta de literatura infantil i juvenil. Convinrà en molts casos ser realistes i plantejar-nos,

El més important no és tenir un pla de foment lector de centre redactat, sinó aplicar-lo, i per a fer-ho tenim un ventall de possibilitats ampli que, en algun cas, renovarem cada curs i, en altres, mantindrem per l'eficàcia.

almenys, una sessió al trimestre per a rebre informació sobre aspectes molt concrets, com ara recursos a Internet per a fomentar la lectura, tècniques per a treballar la poesia, o lectura i dramatització de textos, etc.

Planifiquem les activitats del centre i de l'aula

I el mateix procediment seguirem per a la resta de les activitats, sobretot per a les destinades a l'alumnat. Serà necessari que els claustres es reunisquen per acordar les accions anuals, distingint les que es facen conjuntament en tot el centre i les que cada tutor o professor farà amb l'alumnat dins de l'aula. Per a les primeres, s'hauran de reunir els cicles o els departaments i determinar quines tenen més consens: celebració del Dia del Llibre, selecció de lectures adequades per a tractar la igualtat de gènere en la celebració del Dia de la Dona, participació del centre en l'oferta teatral de l'entorn, visita a la biblioteca pública, participació de l'alumnat en els concursos literaris convocats pel centre o per altres institucions i entitats externes, tria de llibres per a la lectura col·lectiva en cada nivell o cicle, etc.

Pel que fa a les segones –és a dir, les que afecten només l'alumnat d'una aula–, cada professor inclourà en la programació docent les accions i les activitats que en cada curs escolar es compromet a fer: seguiment de lectures individuals i voluntàries de l'alumnat; estimulació de les lectures amb la seua valoració en els resultats de l'avaluació trimestral de l'alumnat; presentació de llibres, d'autors i de temes; proposta d'activitats que impliquen la recerca informativa –consultant llibres a la biblioteca o amb l'ús d'Internet–; estimulació de la creativitat escrita –proposant l'acabament d'un text seleccionat en el llibre de text, descrivint els passos seguits en la planificació i realització d'un experiment

científic–; treball de la comprensió lectora de cada un dels textos llegits a l'aula, tant els de caràcter literari com els científics; etc.

Compartim i avaluem els resultats

En definitiva, un ventall de possibilitats ampli que, en algun cas, renovarem cada curs i, en altres, mantindrem per l'eficàcia o la facilitat de cada recurs a l'hora d'aplicar-lo. En qualsevol cas, es tracta de fer el que és més important: no tenir un pla de foment lector de centre, sinó aplicar-lo. Sobretot, perquè val la pena fer-ho. No debades, tots sabem, i

ho hem comprovat, que els alumnes que lli-gen aconsegueixen un rendiment acadèmic més bo. I només per això, ja mereix que ens esforcem a aconseguir ciutadans més lectors, encara que també són molts altres els avantatges que té la lectura.

Però també hem de tenir en compte que no podrem aconseguir uns bons resultats en aquest aspecte de la lectura, ni en cap altre, si ho fem tot d'una manera aïllada. Com a professionals responsables i bons –que ho som–, hem d'aprendre a compartir experiències amb els companys, i no només del nostre centre, sinó també dels altres: ens hem d'atrevir a reconèixer que els altres també ho fan bé i imitar-los, a innovar i fer cada curs coses diferents i, sobretot, a avaluar amb resultats el que fem i comparar-los amb els dels altres per tal d'arredonar la nostra tasca amb la introducció de les millores que ens siguin necessàries.

Ja tens Pla? Apunta't al de Bromera!

Maria Viu

Entre la comunitat educativa i la resta de la societat hi ha un lloc d'encontre que destaca per damunt de punts de vista divergents i de maneres diverses d'enfocar l'ensenyament, i és, ni més ni menys, que l'acord entre totes les parts a l'hora d'adjudicar a la lectura una importància cabdal en l'assimilació de continguts curriculars per part de l'alumnat. Contes, novel·les, poemes, obres de teatre, llibres de viatges, rondalles... a més de proporcionar moments fantàstics, es reivindiquen com una font de coneixements insubstituïble.

L'elaboració d'un pla de foment lector de centre és una tasca complexa que requereix temps, però també grans dosis de dedicació i coneixements.

incorporació de la lectura al desenvolupament quotidià de la rutina escolar. És a dir, què farem, com, amb quins mitjans, quins objectius haurem d'assolir... perquè l'hàbit de llegir esdevinga una eina fonamental de l'aprenentatge. O el que és el mateix, com aconseguirem que xiquets i xiquetes tinguen l'oportunitat de beneficiar-se dels nombrosos avantatges que reportarà la lectura a la seua evolució escolar.

És tan difícil muntar un bon Pla!

Certament, l'elaboració d'un pla de foment lector de centre és una tasca complexa que requereix temps, però també grans dosis de dedicació i coneixements. D'una banda, s'han d'articular tota una sèrie d'actuacions coordinades entre el professorat de tots els nivells educatius. Això podem fer-ho al vol-

tant d'un tema, un autor, un gènere... que esdevindria l'eix vertebrador de l'activitat, i ajudaria a motivar els lectors més reticents, però no és imprescindible.

El que sí que és imprescindible és seleccionar acuradament els títols que volem que formen part del pla lector, ja que d'una tria adequada depèn que aconseguim l'èxit. I no menys importants són les accions que durem a terme per a introduir la lectura de tots i cadascun dels llibres: visites a llocs emblemàtics, entrades d'autors o contacontes a l'aula, dinàmiques, animacions lectores...

Finalment, perquè l'objectiu siga assolit se n'ha de fer una difusió adequada: que la comunitat escolar conega la repercussió del pla, però també s'ha d'escampar a les cases dels xiquets i les xiquetes, a la biblioteca pública, al barri..., que tota acció lectora tinga un ressò que permeta revestir-la de la importància que té!

Com es fa això? Necessite ajuda!

La tasca dels docents és ingent, sembla que no té límits, i tant administració com famílies deixen descansar en ells i elles la responsa-

Les reformes educatives impulsades pels diferents governs de l'Estat ja fa temps que reflecteixen, en major o menor mesura, la preocupació per part dels seus ideòlegs per la incorporació de la lectura al dia a dia de les escoles. I recentment, diverses institucions educatives d'àmbit estatal han dut a terme accions relacionades amb la promoció d'aquesta activitat en edats escolars. És el cas de la Conselleria d'Educació, que fa quasi un any, el juny del 2011, va publicar una ordre que feia referència a la necessitat de posar en marxa plans de foment lector als centres escolars, per tal d'assegurar així, a colp de norma, el que de fet ja és un més dels hàbits que s'autoimposen els docents valencians.

Però... què vol dir «fer Plans»?

Un pla de foment lector de centre és un document que descriu les accions que es duran a terme d'una manera transversal en un centre escolar –idealment ha d'implicar tots els cursos i totes les àrees– per a impulsar la

Amb un contingut que el mestre pot adaptar a les necessitats del seu grup, cada carpeta del Pla lector de Bromera conté tres llibres, propostes didàctiques en forma de quadernet de treball, fitxes d'avaluació i consells i dinàmiques per a animar els alumnes a llegir.

bilitat de formar els xiquets en tots els aspectes possibles, pel que fa a la lectura i a la comprensió dels textos, més encara.

En aquest sentit, ja fa molts anys que Edicions Bromera va nàixer amb una vocació ferma de suport a la literatura valenciana i en valencià. L'editorial disposa, a hores d'ara, d'un ampli ventall de títols que abasten tots els gèneres, que s'adrecen a totes les edats, que tracten els temes més variats, escrits per autors valencians i de la resta del domini lingüístic, però també d'arreu de l'Estat espanyol i del món sencer.

El catàleg de Bromera ha anat creixent, i al mateix temps, la voluntat d'oferir alguna cosa més que contribuïssa a facilitar el treball dels docents a l'hora d'aconseguir que la lectura literària siga plaer però també forma-

ció per als lectors des d'edats primerenques. Per això, ja fa molts anys que tots els llibres per a xiquets i joves del catàleg de Bromera naixen acompanyats de propostes didàctiques descarregables, quadernets que consten d'activitats suggerides per a motivar a llegir, i també per a treballar el contingut de les obres des d'un punt de vista lúdic però rigorós. Propostes amb animacions lectores prèvies al començament del llibre, amb fitxes i activitats per a resoldre durant el procés lector i qüestions per a quan la tasca ja s'ha conclòs.

Aquesta és, sens dubte, una eina de gran valor per al professorat, però des de fa dos cursos, a més, docents i alumnat disposen del Pla lector de Bromera. Es tracta d'una carpeta per cada curs de Primària –a partir del curs vinent, també per al primer cicle de l'ESO– que conté, entre altres materials, tres llibres, les propostes didàctiques vinculades publicades en forma de quadernet de treball, fitxes d'avaluació del procés lector adreçades a la família, i també una recopilació de consells i dinàmiques per a animar els xiquets i les xiquetes a llegir. Les obres que formen part de cada carpeta són una selecció d'alguns dels millors títols de l'editorial, però, a més, com que cada grup

d'alumnes té unes característiques determinades, el contingut de les carpetes és flexible, es pot modificar a partir de les necessitats de cada classe.

Aquestes són les obres que formen part del pla estàndard de cada curs:

- 1r EP *Katusques grogues, El bes d'Antonietta, La bruixa que es menjava les paraules boniques.*
- 2n EP *Quines bèsties!, Els animals de la ciutat, La sopera i el cullerot.*
- 3r EP *Un veí ple de sorpreses, La màquina dels contes, El secret de les cinc llegendes.*
- 4t EP *Contes d'Andersen, Jo Tirant, tu Carmesina, Història de Marco i Mirko.*
- 5é EP *Bernat, un científic enamorat, Contes amb tinta blava, L'hivernacle del terror.*
- 6é EP *El quadern taronja de Morgana, Una mà freda en la boira, La penya dels pirates.*

Els títols esmentats més amunt són la proposta de l'editorial, però cada docent pot llevar qualsevol de les obres, i canviar-la per una altra de més adequada per al seu grup classe.

Les carpetes de Bromera són la materialització del document marc que ofereix l'editorial al professorat per a dissenyar el pla de foment lector de centre, i que es troba a disposició dels docents en l'adreça www.bromera.com/pla-lector/. Aquest document ha sigut dissenyat per Josep Antoni Fluixà, un dels mestres més reconeguts en el treball de la lectura a l'aula, i sens dubte un dels experts més reeixits en literatura infantil i juvenil de tot l'Estat. A més, també Algar Editorial disposa d'una oferta semblant, formada per títols diferents però amb els mateixos elements que Bromera.

Amb aquestes eines, qui pot dir que no sap com muntar un bon Pla?

Les carpetes de Bromera són la materialització del document marc que ofereix l'editorial al professorat per a dissenyar el pla de foment lector de centre, i que es troba a disposició dels docents en l'adreça www.bromera.com/pla-lector/.

És necessari un pla lector?

Tot i que hi ha opinions diferents sobre l'obligatorietat tant del fet de llegir com de l'elaboració d'un pla lector de centre, els criteris són unànimes respecte als beneficis que aporta la lectura, ho diga la llei o no. No hi ha receptes màgiques per a fer lectors, però amb l'esforç dels diferents agents que intervenen en el procés educatiu aconseguirem que el pla lector siga molt més que un tràmit per a complir amb l'Administració i esdevinga una eina útil per a ajudar els alumnes a descobrir el plaer de llegir.

Almudena Francés

Contacontes i animadora

Potser és molt esbojarrat dir que per a mi el millor pla lector seria aquell que no existeix. Què vull dir amb això? En una escola ideal tots i totes haurien d'estar tan motivats per la lectura que no caldria dir-los quants ni quins llibres haurien de llegir.

Mentre això arriba, el meu objectiu com a dinamitzadora de la lectura és oferir una carta àmplia perquè cadascú trie què vol llegir; presentar a parts llibres de ficció i matèries, poesia, revistes, teatre, articles divulgatius, contes, etc. Fins i tot, oferir a Primària llibres catalogats per a Infantil. I a Secundària, llibres de Primària i al revés. Sense jutjar els gustos i acompanyant en els interessos.

A més, una lectura comuna llegida en veu alta pot ajudar aquells a qui els espanta la soledat del llibre. I crear un ambient màgic. Això sí, cal tenir cura amb la tria d'aquestes lectures obligades. S'ha de pensar en el grup i, per tant, en les necessitats i els interessos que té. I saber que no hi ha animació possible sense emoció.

Carlos Anaya

Bibliotecari i educador social de Toixa

A Toixa, el foment de la lectura ha suposat l'eix vertebrador per a desenvolupar un projecte capaç d'acostar la lectura a persones de tota edat i condició, i per a abordar temes tan dispars com la interculturalitat, el medi ambient, la gastronomia, la ciència o els drets humans.

Des de la meua experiència, la transversalitat és una característica intrínseca del foment lector, la qual cosa en fa viable, i jo diria que necessària –pel que té d'enriquir–, l'aplicació a totes les matèries impartides als centres educatius, a partir de bones dosis de creativitat, imaginació, coneixement i ús de recursos específics per al seu desenvolupament, com són les biblioteques municipals o les editorials especialitzades.

L'èxit d'aquestes iniciatives dependrà d'una estreta relació entre els centres educatius, les famílies i les biblioteques municipals per a poder complir d'una manera real l'objectiu de fomentar l'hàbit de llegir.

M. Dolors Pellicer

Escriptora i mestra de Primària del CEIP Ambra de Pego

Any rere any, les escoles han anat incorporant a la seua tasca diària activitats encaminades a fomentar el gust per la lectura entre l'alumnat.

Ara que per llei cada centre educatiu del País Valencià ha d'elaborar el seu propi pla lector, no es tracta d'improvisar cap filigrana perquè quede bonica sobre el paper, sinó de centrar-se justament en les activitats que ja s'hi fan i des d'ací bastir un pla suficientment ben travat perquè garantisca l'animació a tots els nivells i grups del centre i alhora prou elàstic perquè hi tinguen cabuda les activitats que qualsevol docent vulga assajar d'acord amb la marxa i les demandes del seu grup.

Ha de ser un pla que implique tots els membres de la comunitat educativa, i s'ha de poder desenvolupar, d'una manera transversal, en qualsevol lloc i moment del procés educatiu, ja que la finalitat –i la grandesa– que té va molt més enllà del fet d'esdevenir una eina per a la consecució de determinats objectius de certes àrees del currículum.

Tudi Torró

Inspectora d'Educació i membre de la Unitat per a l'Educació Multilingüe

Sóc d'una generació en la qual havíem de furar temps per llegir. Totes aquelles lectures, a més d'estimular la nostra imaginació, actuen augmentant el nostre lèxic, millorant la nostra ortografia i la nostra expressió escrita, activant la nostra capacitat de raonament i la nostra memòria. En aquell moment haguérem necessitat i agraït un mestre que acompanyara les nostres lectures i que ens ajudara a destriar el gra de la palla. Supose que això és el que pretén un pla de foment lector; sempre hem sabut que la lectura és transversal, no solament es llig a la classe de llengua, sense una lectura comprensiva no podem entendre ni resoldre els problemes matemàtics, ni podem descobrir el nostre medi, ni la nostra història. Un pla lector és imprescindible a tots els centres educatius, però no s'ha d'entendre com a novetat ni com un «deure» que cal complir amb l'Administració. Llegir comprensivament és consubstancial a l'acte d'aprendre, i ajudar a descobrir el plaer de llegir ha de ser consubstancial a l'acte d'ensenyar.

SEGON CICLE DE PRIMÀRIA

Novetats curs 2012-2013

Àrea de Valencià

Micalet

Valencià: llengua i literatura

Tabalet

Valencià: llengua i literatura

Quaderns de llengua

Fanalet

Lectura i comprensió lectora

Àrea de Castellà

Tilde

Castellà: llengua i literatura

Quaderns de llengua castellana

Luciérnaga

Lectura i comprensió lectora en castellà

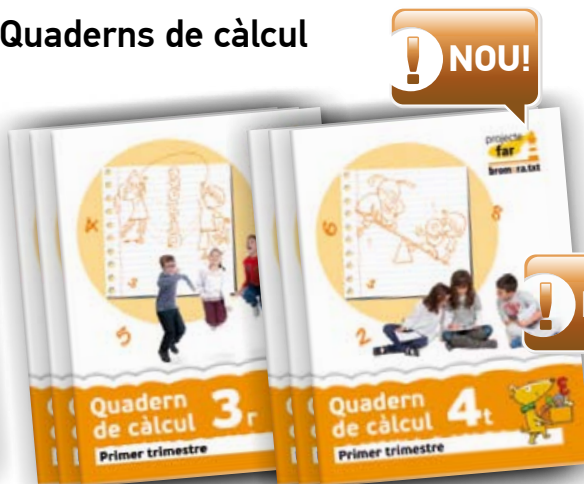
Materials educatius per a l'escola valenciana

Àrea de Matemàtiques

Capicua
Matemàtiques

Quaderns de càlcul

Quaderns de problemes

Versió en castellà editada per Algar Editorial

Àrea de Coneixement del Medi

Natura
Coneixement del medi natural, social i cultural

Quaderns de Medi

Versió en castellà
editada per
Algar Editorial

Àrea de Música

Andantino

Versió en castellà
editada per
Algar Editorial

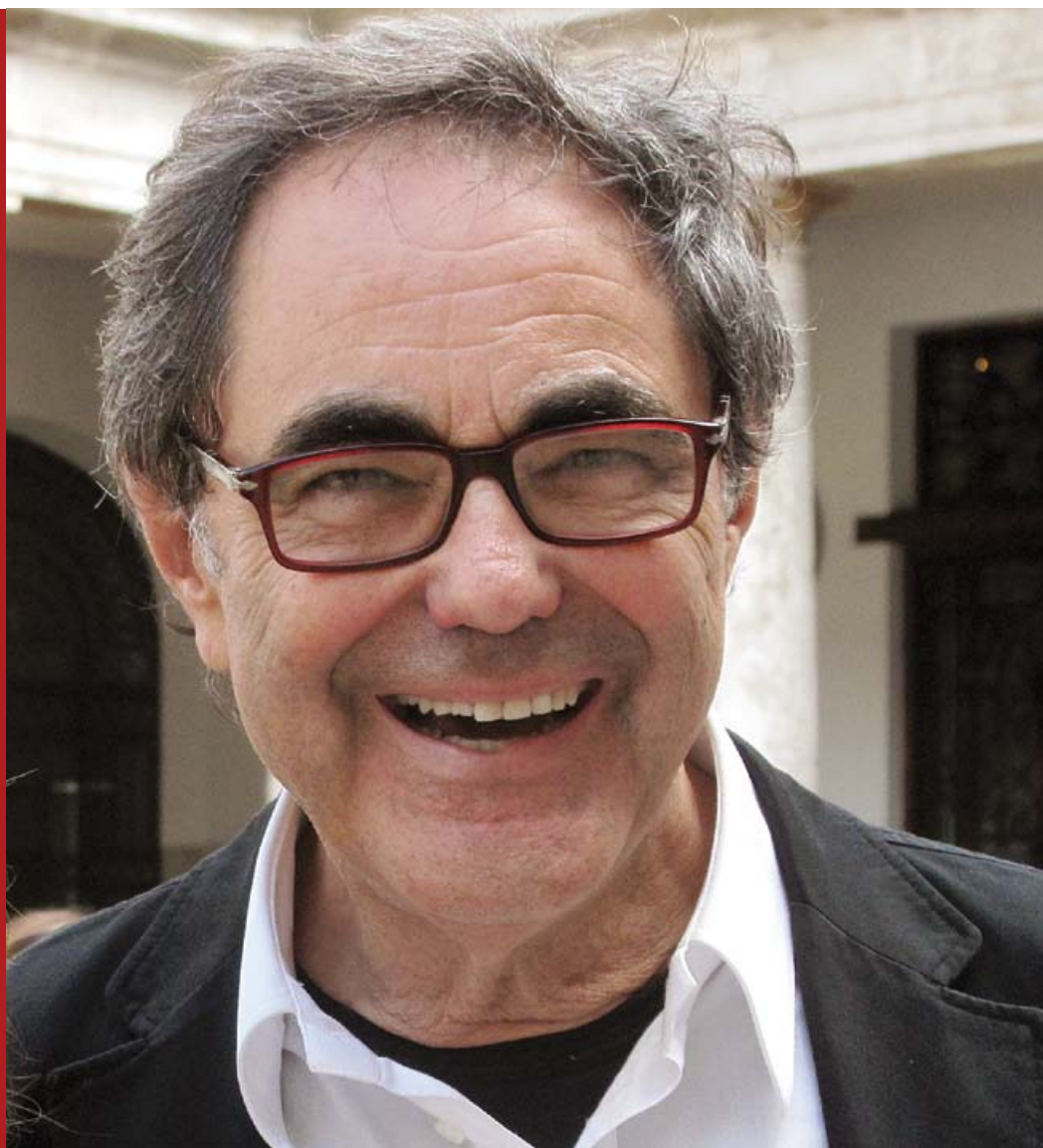
projecte
far
bromera.txt

Gabriel Janer Manila

«Esdevenir lector no succeeix per casualitat ni és una conseqüència de l'atzar»

Beatriu Tortosa

Gabriel Janer Manila és un dels autors de literatura infantil i juvenil amb més projecció fora de l'àmbit lingüístic (i distingit dues vegades amb el Premi Nacional de Literatura Juvenil del Ministeri de Cultura). Però, a més, l'autor mallorquí, també mestre i catedràtic d'antropologia, es confirma com una de les veus més lúcides al voltant de la fluctuant relació entre literatura i joventut. L'autor opina que els joves poden ser lectors literaris o no ser-ho com a resultat d'un procés educatiu, en el qual no sols té un paper l'escola, sinó tot l'entorn. Ara bé, no es construeixen lectors sense «un punt d'entusiasme i una mica de passió».

Un lector literari no naix, es construeix. Des d'aquesta premissa bàsica per a l'escriptor mallorquí, qualsevol esforç és benvingut per tal d'edificar uns fonaments resistents per al futur lector literari. Tanmateix en la seua anàlisi, Janer Manila diferencia lector i lector literari, i defineix aquest darrer com qui gaudeix del «plaer de penetrar en la ficció» perquè «en parlar de lectura, ens referim a la lectura de llibres, siguin d'informació, de consulta,

d'estudi, etc., etc. És impossible habitar el món d'avui sense llegir. L'ús de la informàtica exigeix saber llegir i saber comprendre allò que es llegeix. No dubte que Internet ha augmentat l'hàbit lector», explica Janer Ma-

«No han de fer-se llistes de llibres adients i ja hem acabat la feina. El llibre ha de viure a l'espai de l'escola. I viure vol dir parlar del llibre, debatre'l, analitzar-lo, interpretar-lo.»

nila. Des del seu punt de vista, s'ha de treballar en benefici del lector literari, perquè llegir literatura és beneficiós per a la persona i la seua maduració, i en aquest treball destaca el paper de la literatura de tradició oral perquè «permet que els nins juguin amb el llenguatge i, per mitjà d'aquest joc, siguin capaços de penetrar als mons imaginaris. La capacitat de visitar aquests mons és un aprenentatge».

«El lector és el resultat d'un procés educatiu, i l'educació no ho oblidem, és intervenció.»

Com es construeixen lectors

Janer Manila mostra a través de la seua obra, sobretot assagística, la seua preocupació per la tasca de crear lectors, principalment joves. Joves que viuen en «un món ple de reclams, de sirenes que criden l'atenció del jove. I encara més durant l'adolescència». Per això considera que cal ensenyar a planificar el temps i a posar-hi un espai per a llegir. «Si els llibres no tenen un espai en la teua vida, mai no seràs un bon lector», afirma l'escriptor. «El lector es construeix durant un llarg procés» i afegir que «també, el no lector és el resultat d'un procés educatiu. Sovint, l'educació es dirigeix a construir persones negades per a la lectura». A més, comprén que hi haja xiquets als quals no els agrada llegir «perquè ningú no s'ha treballat el procés d'aprenentatge, esdevenir lector no succeeix per casualitat ni és una conseqüència de l'atzar. El lector és el resultat d'un procés educatiu i l'educació, no ho oblidem, és intervenció», assevera Janer Manila.

Per tant, promoure la lectura és una tasca que implica a tots –igual que la resta d'aspectes educatius. No només s'ha de fer des de l'escola; tal com explica Janer Manila, cal que s'implique tota la societat, especialment les institucions públiques. L'autor afirma que cal preguntar-se «quina és la política lectora de les nostres institucions, de les àrees de cultura dels nostres municipis, de les conselleries, de les direccions generals...? Seria interessant veure quins membres de la família llegeixen habitualment. Els nins veuen llegir algú a casa? Quina és la idea que es fan del lector i quina imatge en tenen?».

A l'escola

«El llibre ha de viure a l'espai de l'escola i, a més, és imprescindible la lectura en veu alta.» Aquests serien dos factors que intervenen per a promoure la lectura en el

context de l'aula, segons Janer Manila, qui considera que «no han de fer-se llistes de llibres adients i ja hem acabat la feina. Cal treballar cada llibre, cada pàgina, cada personatge, cada acció. El llibre ha de viure a l'espai de l'escola. I viure vol dir parlar del llibre, debatre'l, analitzar-lo, interpretar-lo. Cada lectura és única i irrepetible. Llavors, a l'espai de l'aula podem posar en comú la diversitat de lectures». Però, a més d'aquest espai per a l'objecte, en el foment de la lectura intervenen altres factors. L'autor, per exemple, reivindica el paper fonamental de l'oralitat a l'escola com a origen de la literatura, però cal fer-ho a tots els nivells: «No solament als primers cursos d'educació infantil i primària. És important que un jove adolescent sigui capaç de contar una història de ficció ben contada, de recitar uns versos, de dramatitzar un text». Aquest és, per tant, el començament per a Janer Manila, ja que la paraula oral es convertirà en literària «quan esdevingui un joc».

D'altra banda, reivindica la lectura en veu alta, una pràctica que existia i que lentament s'ha apartat de la pràctica escolar i que cal recuperar. «El nin, el jove, l'adult que llegeix en veu alta i llegeix bé és perquè entén perfectament el que llegeix. En la lectura en veu alta aprenem una sèrie de recursos expressius d'una eficàcia extraordinària. Aprenem a fer servir els silencis, les pauses, el reforç d'uns determinats paràgrafs, l'entonació del text... Sovint, si hem sentit llegir en veu alta correctament, tractam de recuperar aquella

veu que llegia i que seguim servant dins la memòria.»

Plans de foment lector de centre

Durant els darrers anys, les dades oferides pels informes Pisa i els baixos índexs de lectura a partir de l'adolescència han esdevingut el tret d'eixida perquè les administracions implementen les accions per tal de fomentar la lectura a les aules, com és el cas de la Comunitat Valenciana amb la normativa al voltant de la creació d'un pla de foment lector de centre. Pel que fa a aquests instruments, a l'autor mallorquí no li agrada dir si pot ser bo o roïn, «sempre depèn de l'ús que se'n faci». «En principi, una llei que proposi un pla de foment de la lectura a nivell de centre escolar hauria d'ésser una cosa bona. Donaria una cobertura legal, faria que els centres escolars es comprometessin en la formació dels lectors, etc. Però la llei per si sola no basta. Sempre haurem d'exigir als mestres, als bibliotecaris, als animadors de la lectura, als pares que hi posin un punt d'entusiasme, una mica de passió.»

«En la lectura en veu alta aprenem una sèrie de recursos expressius d'una eficàcia extraordinària.»

La teua recomanació

Ade Cabo, bibliotecària especialitzada en LIJ i en el foment de la lectura, i col·laboradora a boolino.com

Ens recomana *La lectura al centre*, de Gemma Lluch, 240 pàgines Edicions Bromera, 2012

TXT t'ofereix aquest espai perquè pugues recomanar llibres, pel·lícules, obres de teatre... que t'hagen resultat interessants per la relació que tenen amb l'educació i l'ensenyament. Si trobes algun llibre que creus que els teus companys de professió no s'haurien de perdre, conta'ns-ho per correu electrònic a txt@bromera.com o per correu postal a Revista TXT (Ap. de Correus 147, 46600 Alzira) indicant «Recomanació» en el sobre. Juntament amb el text en què ens expliques per què t'ha agradat (2.000 caràcters aprox.), cal que adjunes una fotografia de carnet i les dades personals (nom, cognoms, centre educatiu on treballes, adreça i telèfon). Si vols recomanar una pel·lícula, una cançó, una exposició... envia'ns un text que no supere els 500 caràcters. Els autors de les recomanacions publicades rebran un llibre de Bromera com a obsequi.

Un llibre nascut de l'experiència, del treball conjunt i del compartit tant presencialment com a les xarxes socials. Per a fomentar la lectura hem d'utilitzar totes les eines que tenim a l'abast i així és com Gemma Lluch ens ajuda a entendre la nova visió per a crear un pla lector de centre. En aquest llibre s'enumeren pràctiques i recursos de lectura i escriptura amb el propòsit d'ajudar en l'elaboració d'un projecte que s'ha de desenvolupar al centre segons la nova legislació d'educació.

La professora i investigadora de Literatura Infantil i Juvenil Gemma Lluch ens proporciona unes quantes idees per tal de començar a redactar i a posar en pràctica un pla lector de centre. Amb les legislacions autònomes sobre el tema es comparteix l'objectiu, encara que per tal d'adaptar-nos al nou món lector, hem d'incorporar noves idees: «llegir per conversar, per cohesionar un grup, llegir i escriure socialment per donar la paraula i formar ciutadans compromesos [...] llegir perquè els participants d'una experiència arriben a ser els propis gestors».

Una pràctica ben dissenyada, acompanyada i avaluada, ben elaborada al cap i a la fi,

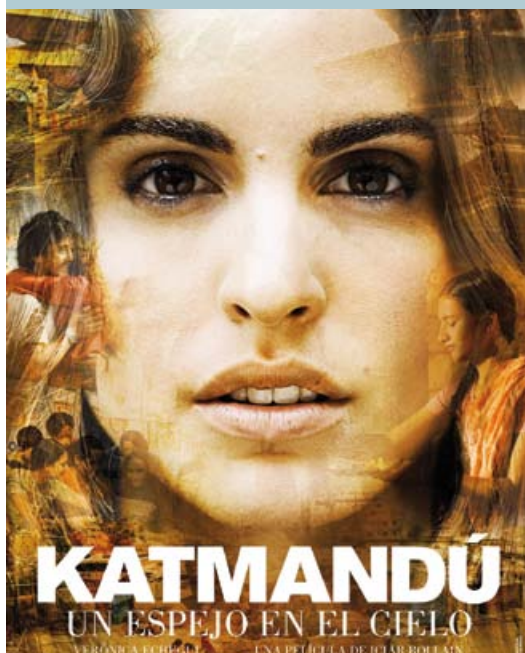
augmenta no solament la lectura de llibres, sinó també la de premsa escrita i virtual, dels llibres informatius o de les pàgines web. I és positiu en tots els àmbits socials, culturals i familiars. I, especialment, fa que els adolescents canvien la visió que tenen de la lectura. A més, ara hem de canviar la nostra visió de la lectura, ja no solament al paper, sinó també a la pantalla, hem d'utilitzar totes les eines que ens aporten les noves tecnologies per a fomentar la lectura.

Les pràctiques que en aquest llibre llegirem mostren que la lectura no és un cas perdut i que treballant tots junts (docents, pares i altres mediadors) podem fer que el llibre es transforme en un creador d'experiències i la lectura en diversió per a tots.

Aquest llibre ens facilita l'ajuda per a iniciar el projecte, ens mostra què s'ha de fer a cada moment i ens ajuda a descriure les estratègies necessàries per a elaborar i acompanyar un PLC.

Per a facilitar una mica la creació del PLC, teniu tota una sèrie d'experiències de lectura i escriptura que es poden aplicar a l'aula, a tot el centre, fins i tot, i també trobareu material per a les famílies. A més, inclou una descripció de totes les eines d'Internet que es poden utilitzar al PLC, una eina imprescindible amb el nou perfil de lector infantil i juvenil.

La creació d'un PLC segur que és enriquidor per al dia a dia d'un centre, tant en l'oci com en l'aprenentatge. Des d'ací felicite Gemma per la feina feta i compartida.

TXT us recomana la pel·lícula *Katmandú, un espejo en el cielo*

Pel·lícula basada en l'experiència de la mestra catalana Victoria Subirana, qui va decidir deixar-ho tot per a emprendre un projecte pedagògic ambiciós en els barris més humils del Nepal. Allí s'adonarà que necessita ajuda per a fer-lo realitat i juntament amb Sharmila, una jove mestra nadiua, emprendre un viatge que li permetrà conèixer a fons la societat nepalí i, també, a si mateixa. En el rerefons, un tema d'actualitat: la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació amb un missatge poderós sobre la força transformadora de la pedagogia.

Prepara't per a les proves de la JQCV amb *Va de bo!*

NOVETAT

- ▶ Tot el material per a aprovar els nivells oral, elemental, mitjà i superior de la JQCV
- ▶ Adaptat al Marc Europeu Comú de Referència
- ▶ Una oferta completa que inclou el llibre de l'alumne, el quadern d'activitats i un CD amb recursos sonors i els solucionaris
- ▶ Orientat a la pràctica interactiva de la llengua en situacions comunicatives versemblants
- ▶ Una eina innovadora amb un plantejament lúdic de l'aprenentatge i l'ensenyament, que fomenta l'interés de l'aprenent i facilita la tasca del professorat

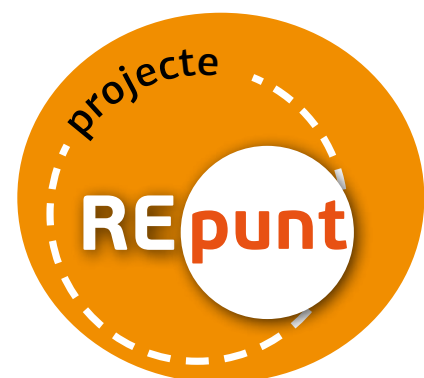
ESO **Nous materials educatius** curs 2012-2013

projecte
Enllaç
Valencià
Llengua i Literatura

PROJECTE
RÀCTIC+
VALENCIÀ *with* PRÀCTIC
Llengua i Literatura

projecte **ONA**

La gamma de materials més completa per a l'ESO